

Nr 69.

Av herrar **Rahmn** och **Holmström**, om beredande av gottgörelse åt företag för vissa genom nyanställning av äldre, arbetslös tjänsteman uppkommande merkostnader för pensionering.

De nu rådande goda konjunkturerna på arbetsmarknaden hava glädjande nog medfört en kraftig nedgång av arbetslösheten för industri- och grovarbetare och med dem jämförliga grupper. Det har emellertid visat sig, att trots nuvarande högkonjunktur hotar arbetslösheten för de äldre tjänstemännen att bli bestående. Detta förhållande är särskilt framträdande för dem, vilka varit anställda i kameral eller teknisk tjänstemannaställning inom handel, industri och dithörande näringsgrenar men förlorat sina anställningar genom rationalisering, sammanslagning av affärsföretag, företagens likvidation eller insolvens och särskilt genom under kristiden företagna personalindragningar. Erfarenheten har visat, att de arbetslösa, som tillhöra denna kategori redan i 35—40 års åldern hava svårt att erhålla ny anställning och svårigheterna bliva allt större ju äldre den arbetssökande är. De, som nått 45—50 år och mera, hava så gott som inga utsikter att erhålla ny anställning.

Dessa arbetslösa äga ofta mycket god teoretisk underbyggnad: högskolebildning, handelsgymnasier och motsvarande tekniska läroanstalter, studentexamen och gymnasier med påbyggnad av olika specialkurser. Ej så sällan rör det sig om svenskar, som under många år vistats i främmande länder, såväl i Europa som andra världsdelar, men vilka på grund av restriktiva arbetsförhållanden för utläningar nödgats hemresa. Oaktat dessa tjänstemän även äga grundlig och mångsidig praktisk utbildning och årtiondens erfarenhet under skiftande konjunkturlägen och förhållanden och i mycket stor utsträckning innehåft ledande befattningar, finna de sig vara utestängda från arbetsmarknaden på grund av sin levnadsålder även om de vilja åtaga sig arbetsuppgifter av i förhållande till sin utbildning enkel beskaffenhet.

Den arbetslöshet, som uppstått för dessa arbetstagargrupper, hotar av allt att döma att bli ett mycket långvarigt samhällsont och erinrar i detta hänseende om de »arbetslöshetsöar», som vi för närvarande hava inom stenindustrien i vissa landskap. I likhet med sistnämnda arbetslöshet kräver den också statsmakternas uppmärksamhet och torde också påkalla de särskilda åtgärder, som betingas av denna arbetslöshets speciella art.

En mycket bidragande orsak till de äldre arbetslösa tjänstemännens

svårigheter att erhålla ny anställning bottnar i den numera påtagliga benägenheten hos företagen att giva företräde åt yngre och billigare arbetskraft. Icke minst torde kostnaderna för vederbörande tjänstemans pensionering härvidlag spela in. Och detta vare sig företaget ordnat sin tjänstemannapensionering genom egen fondering eller genom pensionsförsäkring. Erfarenheten visar, att det är betydligt lättare för person i 50-årsåldern eller mera att vinna tjänstemannaanställning inom enskild verksamhet, därest vederbörande redan åtnjuter eller är tillförsäkrad pension från annat håll, än för den som icke befinner sig i liknande läge i fråga om sin åldersförsörjning.

Den ordnade pensionsförsäkringen för de anställda, som tog fart med Svenska Personal-Pensionskassans tillkomst 1917, har under senare åren vunnit allt större tillslutning från företagens sida. Ordnandet av de anställdas försörjning på ålderdomen genom pensionsförsäkring eller genom pensionsfonder, som i och för sig är ett mycket värdefullt socialt framsteg, synes tyvärr ofta vara ett hinder, då medelålders och äldre tjänstemän söka en befattning. Då pensionen t. ex. grundar sig på kontinuerliga inbetalningar till en pensionskassa bliva premierna givetvis högre allt efter åldersläget vid inträdet i kassan, och för män i 40—50 åren med genomsnittslöner praktiskt taget orimliga, därest pensionen skall kunna bliva någorlunda tillräcklig. Till belysande av nyssnämnda stegring av premierna närslutes som bilaga till denna motion en tablå, som visar storleken av förmåner och avgifter för manliga försäkrade i olika inträdesåldrar och med en månadslön av 500 kronor vid pensionsförsäkring enligt Svenska Personal-Pensionskassans normalplan. Alternativ 2 — i praktiken den mest vanliga typen — i denna tablå med sina starkt reducerade förmåner i högre åldrar företer som synes även det betydande stegring i premierna. Av tablå framgår vidare, att denna stegring helt brukar åvila företaget. Erfarenheten ger även vid handen, att företag med ordnad tjänstepensionering ogärna vill acceptera erbjudanden från äldre platssökande att avstå från anspråk på pension.

Dessa äldre arbetslösa tjänstemän äro mestadels familjeförsörjare, varför ett betydande antal människor bliva delaktiga i den nöd, som uppkommer genom en ofta mångårig arbetslöshet för familjefäderna. De hava icke en sådan inställning, att de vilja anlita samhällets hjälp i onödan. De tåga i det längsta och lida i tysthet. Den hjälp, de behöva och vilja ha, är hjälp att åter komma i produktivt arbete. Det är en lojal och värdefull medborgargrupp, som samhället bör göra allt för att rädda, även om antalet arbetslösa icke kan räknas i tiotusental.

Om, som vi hålla före, deras svårigheter att erhålla anställning i avsevärd mån är att tillskriva de synpunkter på deras åldersförsörjning, som företagen anlägga, bör det, synes det oss, tagas under allvarligt övervägande, huruvida icke det allmänna — åtminstone temporärt och såsom ett försök att lindra nuvarande arbetslöshet — genom bidrag i någon form bör med-

verka till undanröjandet av detta hinder. Vi anse därför, att en utredning bör företagas, syftande till att i ändamålsenliga och betryggande former och i skälig omfattning lämna statsbidrag till täckande av de merkostnader för pensionering, vilka på grund av den anställdes ålder uppkomma för ett företag vid varaktig nyanställning av äldre tjänsteman, vilken dessförinnan varit utan anställning under avsevärdare tid och vilken för sin och de sinas utkomst är beroende av arbetsutkomst.

Med hänvisning till det ovan anförda få vi hemställa,

att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om skyndsamt utredning i syfte att bereda företag, som varaktigt nyanställer äldre, arbetslös tjänsteman, statsbidrag till täckande av de merkostnader för ordnandet av dennes pensionering, som kunna uppkomma genom den anställdes högre ålder, samt om framläggande inför riksdagen snarast möjligt av de förslag, denna utredning kunna för-
anleda.

Stockholm den 22 januari 1937.

Gösta Rahmn.

Nils Holmström.

SVENSKA PERSONAL-PENSIONS-KASSAN
SPP.

**Exempel på förmåner och avgifter vid pensionering
enligt SPP:s normalplan.**

Normalplanen är sammansatt på följande sätt:

Pensionsålder: 65 år för man och 60 år för kvinna.

Pensionsförmånernas art och storlek:

För samtliga anställda	{	egenpension (s. k. 100 %-ig ålders- och invalidpension)	60 %	av årslönen	
		kapitalunderstöd förbundet med egenpension	20 %	»	»
För alla manliga anställda	{	helkollektiv familjepension, till enbart änka	20 %	»	»
		och däremot svarande belopp till barn kapitalunderstöd förbundet med familjepension (begravningshjälp)	20 %	»	»

På ovan angivet sätt bestämda förmånsbelopp skola dock i förekommande fall dels proportionellt nedsättas i den mån 360 tjänstemånader före pensionsåldern ej kunna uppnås, dels begränsas i fråga om egenpension till 6 000 kr., i fråga om familjepension (till enbart änka) till 2 000 kr. och i fråga om vardera kapitalunderstödet till 2 000 kr. (Efterföljande tablå utvisar förmånsbeloppen, sedan nämnda nedsättning och begränsning verkställts.)

Den anställdes andel i avgifterna: hälften, dock högst för man 8 % och för kvinna 6 % av årslönen, varvid likväl hänsyn ej toges till den del av årslönen, som överskjuter 10 000 kr.

En kortfattad beskrivning av förmånerna återfinnes å sista sidan.

Tablå över förmåner och avgifter vid pensionering enligt »SPP:s normalplan».

Den anställdes		Förmåner					Månatliga avgifter										
k ö n	ålder vid inträdet i SPP	årslön	egenpension	familjepen- sion, till enbart änka	kapitalunder- stöd förbun- det med		för egen- pension	för familjepen- sion		för kapi- talun- der stöd	i allt		den an- ställ- des andel				
	år				kr.	kr. för år		kr.	kr.		kr.	öre	kr.	öre	kr.	kr.	kr.
1. De försäkrade antagas räkna tjänstetid senast från 35 års ålder																	
Män	25	6 000	3 600	1 200	1 200	1	47	30	17	56	4	04	68	90	34	45	
»	30	6 000	3 600	1 200	1 200	1	57	50	20	84	4	70	83	04	40	—	
»	35	6 000	3 600	1 200	1 200	1	71	72	24	38	5	60	101	70	40	—	
»	40	6 000	3 600	1 200	1 200	1	92	62	28	70	6	88	128	20	40	—	
»	45	6 000	3 600	1 200	1 200	1	125	36	34	76	8	84	168	96	40	—	
»	50	6 000	3 600	1 200	1 200	1	181	22	44	10	12	12	237	44	40	—	
»	55	6 000	3 600	1 200	1 200	1	294	40	61	12	18	50	74	02	40	—	
2. De försäkrade antagas räkna tjänstetid från den tidpunkt, då inträdet i SPP sker.																	
Män	25	6 000	3 600	1 200	1 200	1	200	47	30	17	56	4	04	68	90	34	45
»	30	6 000	3 600	1 200	1 200	1	200	57	50	20	84	4	70	83	04	40	—
»	35	6 000	3 600	1 200	1 200	1	200	71	72	24	38	5	60	101	70	40	—
»	40	6 000	3 000	1 000	1 000	1	000	77	20	23	92	5	74	106	86	40	—
»	45	6 000	2 400	800	800	800	83	56	23	18	5	90	112	64	40	—	
»	50	6 000	1 800	600	600	600	90	62	22	06	6	06	118	74	40	—	
»	55	6 000	1 200	400	400	400	98	14	20	38	6	16	124	68	40	—	

Ovanstående avgifter äro beräknade enligt de provisoriska grunder, som gälla fr. o. m. september 1936 tills vidare.

Stockholm den 18 januari 1937.

SVENSKA PERSONAL-PENSIONS KASSAN.

— Ömsesidig försäkringsförening —

E. LIEDSTRAND.

/ G. Larsson.

Beskrivning av förmånerna.

Egenpensionen utgöres av ålders- och invalidpension (s. k. 100 %-ig). Den utgår till den anställde själv från pensionsåldern under återstående livstid samt dessförinnan under tider av arbetsoförmåga, som vållas av sjukdom eller olycksfall, dock endast för den tid arbetsoförmågan oavbrutet varar utöver tre kalendermånader. Vid partiell arbetsoförmåga å minst 50 % utgår pensionen med det lägre belopp, som svarar mot invaliditetsgraden.

Familjepensionen är av det helkollektiva slaget. Sådan familjepension tecknas såväl för gift som för ogift man och utgår efter den försäkrades död till änkan, så länge hon lever ogift, och till varje arvsberättigat barn, som är under 21 års ålder eller alltsedan denna ålders uppnående är fullständigt och varaktigt arbetsoförmöget. Pensionsbeloppet »till enbart änka» (grundbeloppet) ökas med 30, 50, 60 eller 70 %, om barnen äro resp. 1, 2, 3 eller 4 till antalet. Ensamma barn erhålla i förhållande till grundbeloppet 75, 110, 135 eller 150 %, om deras antal uppgår till resp. 1, 2, 3 eller 4. För varje ytterligare barn tillkommer 10 % av grundbeloppet.

Kapitalunderstöden äro engångsbelopp, avsedda att underlätta övergången från lön till pension. Kapitalunderstöd förbundet med egenpension utbetalas, när den försäkrade uppnår pensionsåldern, eller tidigare, därest han före denna drabbas av fullständig och varaktig arbetsoförmåga eller avlider. Kapitalunderstöd förbundet med familjepension, begravningshjälp, utbetalas vid den försäkrades död.

Avgifterna erläggas fr. o. m. månaden för inträdet i försäkringen längst t. o. m. månaden för pensionsålderns uppnående. Rätt till avgiftsbefrielse helt eller delvis inträder, därest den försäkrade drabbas av arbetsoförmåga före pensionsåldern; för denna befrielse gälla samma bestämmelser som för rätt till egenpension vid arbetsoförmåga (se här ovan).